

ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

เรื่อง มาตรการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีความโปร่งใสเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เป็นไปด้วยความเหมาะสมตรวจสอบได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมจึงวางแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่และมาตรการการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้

๑. การใช้ดุลพินิจซึ่งต้องดำเนินการตามประกาศฉบับนี้ ได้แก่ การเห็นชอบ การออกคำสั่ง การอนุมัติ การอนุญาต หรือกิจกรรมใด ๆ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ สามารถเลือกตัดสินใจออกคำสั่ง หรือเลือกสั่งการอย่างใด ๆ หรือเสนอการดำเนินการอย่างใด ๆ ได้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งที่ให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายหรือตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรือก็ถือเป็นกิจกรรมที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่มีอิสระในการตัดสินใจ เมื่อมีเหตุการณ์หรือมีข้อเท็จจริงใด ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้เกิดขึ้น

๒. เมื่อเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตาม ๑. ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

๒.๑ การนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ต้องทำเป็นหนังสือ หรือกรณีตนเองเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ ต้องจัดให้มีบันทึกสรุปเรื่อง โดยอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งการนำเสนอข้อเท็จจริงต้องครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด และเจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าได้เกิดขึ้นหรือไม่ พร้อมแนบพยานหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะทำให้ผู้ใช้ดุลพินิจตัดสินใจได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบข้อเท็จจริงตาม ๑) ที่เกี่ยวข้อง และเป็นสาระสำคัญ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องอ้างอิงข้อกฎหมายที่เป็นฐานในการใช้อำนาจตามกฎหมายและระเบียบในเรื่องนั้น ๆ

๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องบรรยายการปรับบทกฎหมายที่อ้างถึงกับข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น ๆ ว่าเข้าองค์ประกอบตามกฎหมายหรือไม่อย่างไรอย่างครบถ้วน และเจ้าหน้าที่ต้องรับรองว่าได้พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบแล้วกรณีดังกล่าวดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๔) เหตุผลในการใช้ดุลพินิจ ต้องระบุว่าการดำเนินในเรื่องนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ใช้ดุลพินิจได้เพียงประการเดียว หรือหลายประการ และข้อเสนอในการเลือกใช้ดุลพินิจในแต่ละกรณีพร้อมเหตุผล เพียงพอที่จะทำให้สามารถตัดสินใจใช้อำนาจหรือไม่ก็ได้หรือจะเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด อย่างเหมาะสม

๕) ถ้ามีมาตรฐาน บรรทัดฐาน การพิจารณาตีความ การตอบข้อหาหรือหรือการใช้ดุลพินิจกรณีที่ผ่านมาในลักษณะเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ให้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณา เพื่อมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติ หรือใช้ดุลพินิจเอื้อประโยชน์โดยมิชอบ

๖) กรณีต้องออกคำสั่งเป็นหนังสือ ให้นำเนื้อหาดำเนินการตาม ๑) ๒) และ ๓) ระบุไว้ในคำสั่งด้วย เว้นแต่เป็นกรณีที่เข้าข่ายยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๗) ให้เก็บหลักฐานหนังสือนำเสนอเรื่อง หรือบันทึกประกอบเรื่องไว้ในเรื่องการใช้ดุลพินิจนั้น เพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบในภายหลัง

๒.๒ ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใช้ดุลพินิจนั้น ตรวจสอบเรื่องการใช้ดุลพินิจก่อนดำเนินการอย่างน้อยในประเด็นดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีการดำเนินการตาม ๒.๑ อย่างครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ดำเนินการให้มีการสั่งการให้แก้ไขก่อนที่จะพิจารณาใช้ดุลพินิจ

๒) ให้ตรวจสอบเนื้อหาของการใช้ดุลพินิจว่าอย่างน้อยสอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้หรือไม่

(๑) หลักแห่งความเหมาะสม ให้ตรวจสอบว่า เมื่อใช้ดุลพินิจนั้นไปแล้วจะทำให้สามารถดำเนินการบรรลุความมุ่งหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายซึ่งให้อำนาจได้กำหนดไว้หรือไม่ เช่น หากการใช้ดุลพินิจใด ๆ ก็ตามที่ในความเป็นจริงแล้วไม่อาจทำให้บรรลุความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายซึ่งให้อำนาจกำหนดไว้ได้ ย่อมเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสม

(๒) หลักความจำเป็น ให้ตรวจสอบว่า ในกรณีกฎหมาย หรือระเบียบให้สามารถใช้ดุลพินิจได้หลายทาง หรือเปิดกว้างให้ใช้ดุลพินิจไว้ แม้ทุกทางจะทำให้บรรลุความมุ่งหมายตามที่กฎหมายซึ่งให้อำนาจกำหนดไว้ได้ทั้งสิ้นก็ตาม ก็ต้องใช้ดุลพินิจอย่างเหมาะสม เช่น ถ้าเป็นการใช้ดุลพินิจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว ต้องเลือกออกคำสั่งในทางที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพน้อยที่สุด แต่ถ้าเป็นคำสั่งที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชน ต้องใช้ดุลพินิจในทางที่มีผลทำให้รัฐเสียประโยชน์น้อยที่สุด

(๓) หลักความคุ้มค่า ให้ตรวจสอบว่าการใช้ดุลพินิจในทางใด ๆ เมื่อพิจารณาระหว่างความเสียหายที่เอกชนจะได้รับกับประโยชน์อันสังคมจะพึงได้รับจากการปฏิบัติให้เป็นไปตามการใช้ดุลพินิจนั้นต้องมีความคุ้มค่า เช่น ห้ามมิให้ใช้ดุลพินิจไปในทางที่เห็นได้ชัดว่า เมื่อลงมือปฏิบัติแล้ว จะเกิดประโยชน์แก่มหาชนน้อยมากไม่คุ้มกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเอกชน

๓) ให้ถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ใช้ดุลพินิจในการชี้แจง และอธิบายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้ดุลพินิจ หรือคำสั่งอย่างเต็มที่จนเกิดความเข้าใจ

๓. เมื่อใช้ดุลพินิจไปในทางใด ๆ แล้ว ให้มีการรวบรวมเป็นข้อมูล เพื่อจัดทำเป็นคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติ และนำไปประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ต่อประชาชนในช่องทางที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ให้เกิดกลไกการตรวจสอบดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในทุกภาคส่วน

๔. เมื่อพบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และประกาศฉบับนี้ ให้แจ้งข้อมูลหรือร้องเรียนต่อศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ E-mail : acc.ops2@gmail.com

๕. ให้ กองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้และตีความการปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายพสุ โลหารชุน)
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม